

Haparanda kommun

2019-12-19

kommunen@haparanda.se

1 (21)

Johannes.Greiser@haparanda.se

Dnr-SI 2019:5659

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid Karungi
skola i Haparanda kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Karungi skola avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier *i hög utsträckning*, *i flera delar* eller *i låg utsträckning*. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna *i låg utsträckning* eller *i flera delar* anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna *i hög utsträckning* begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Karungi skola i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr *i flera delar* skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn tillsammans med huvudmannen skapar förutsättningar för ett kollegialt lärande tillsammans med andra lärare i kommunen.

Undervisning

Undervisningen främjar *i låg utsträckning* elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn tillsammans med lärarna och elevhälsan ser till att undervisningens syfte och mål tydligt framgår samt att en tydlig lektionsstruktur utvecklas.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar *i flera delar* så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor tillsammans med personalen hittar och arbetar med gemensamma metoder för att skapa och upprätthålla studiero.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges *i låg utsträckning*.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ser till att det finns forum för samverkan med andra lärare i kommunen för att säkerställa en likvärdig bedömning och betygssättning.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 3 augusti 2020 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområden och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se eller per post till, Skolinspektionen, Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– SI 2019:5659) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning,

Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr *i flera delar* skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Sammanfattande motivering

Rektorn leder och organiserar i viss mån det pedagogiska arbetet genom att skapa olika forum där personalen kan mötas samt genom att tydliggöra skolans arbets- och förhållningssätt. Rektorns analys stannar i de flesta fall vid konstateranden av hur resultaten ser ut på Karungi skola och kommer därmed inte alltid åt orsakerna till varför det ser ut som det gör. Trots det har åtgärder satts in i syfte att höja måluppfyllelsen och det finns en medvetenhet om att uppföljningen och analysen behöver utvecklas. Även om Skolinspektionen anser att Karungi skola behöver arbeta mer både med uppföljning och analys samt att säkerställa att könstillhörighet inte blir avgörande för studieresultat anser Skolinspektionen att utvecklingsområdet bör vara att skapa bättre förutsättningar för lärarna¹ att samverka med behöriga lärare vid andra skolor samt att stärka det kollegiala lärandet vid skolan.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer, observationer och dokumentstudier.

Rektorns styrning av skolans arbete med jämställdhet

Rektorn leder inte ett strategiskt jämställdhetsarbete utan konstaterar endast att det är svårt att analysera flickors och pojkars resultat ur ett genusperspektiv då elevunderlaget är så litet. Eventuella skillnader i flickors och pojkars resultat har inte kopplats till undervisningens genomförande. Det finns heller ingen statistik att tillgå för Karungi skola från Skolverkets officiella databas då elevunderlaget under många år varit färre än tio elever i årskurs 6. Både rektorn, lärarna och elevhälsan säger dock att det finns en medvetenhet kring jämställdhets- och genusfrågor trots att man inte har några särskilda strategier för hur arbetet ska gå till. Exempelvis försöker lärarna ge

¹ Vid Karungi skola finns endast en lärare med lärarlegitimation. Det finns också en förskollärare med legitimation som undervisar i årskurs 1. Övrig personal har ingen pedagogisk utbildning. All undervisande personal kommer att benämnas som lärare i beslutet.

flickor mer utrymme och motivera dem till att våga ta för sig och göra sina röster hörda. Det saknas dock en levande diskussion kring dessa frågor och därmed även riktade insatser för att skapa miljöer som passar både flickor och pojkar.

Rektorns ansvar för att följa upp och utveckla undervisningen

Rektors uppföljning av undervisningens förutsättningar, genomförande och resultat stannar i de flesta fall vid konstateranden av hur det ser ut och det finns sällan en djupare analys av orsaker till varför det ser ut som det gör. En anledning till detta är att rektorn varit för kort tid på skolan för att kunna skapa sig en helhetsbild av Karungi skola. En annan anledning kan vara de många rektorsbyten som skett under de senaste åren vilket inneburit att det systematiska kvalitetsarbetet blivit eftersatt. I intervju med lärare framkommer att det systematiska kvalitetsarbetet haltat under de senaste åren. Det har förutom många rektorsbyten även varit stor personalomsättning. Lärarna menar att de är medvetna om vikten av att göra uppföljningar och utvärderingar men att de inte haft förutsättningar att göra det.

Då det dagliga umgängesspråket hos många elever är finska finns det elever som talar svenska endast under lektionerna. Detta har visat sig ha stor betydelse för elevernas kunskapsresultat. Då språkutvecklingen i svenska går långsamt hos flera elever leder det till svårigheter att uppnå kunskapskraven i flera ämnen. Med anledning av detta är ett av skolans utvecklingsområden språkutvecklande arbetssätt. Arbetet med språkutveckling förväntas ge lärarna stöd i att utveckla sina kunskaper och förmågor samt att bättre kunna anpassa undervisningen till elevernas behov. Ett annat kommande utvecklingsområde är UDL² som handlar om att anpassa undervisningen till alla elevers olika behov. Utvecklingsområdena är sprungna ur tidigare utvärderingar av verksamheten.

När det gäller analyser av resultat har tidigare rektor framförallt tittat på klass- och individnivå. Några övergripande analyser av exempelvis mönster över tid, resultat av arbetet med trygghet och studiero eller kunskapsresultatens samband med undervisningens förutsättningar och genomförande har inte gjorts. I intervju med elevhälsan framkommer också att ingen rektor efterfrågat deras analyser av hur undervisningen genomförs. En följd av att det inte finns några analyser som belyser

² UDL – universal design for learning är en metod för att göra undervisningen mer tillgänglig för alla elever och förespråkar betydelsen av förhållningssätt, planering och anpassningar i undervisningen.

orsakerna till varför det ser ut som det gör blir att det är svårt att veta om de utvecklingsåtgärder som sätts in är de rätta. Dessutom har uppföljningen av utvecklingsåtgärder försvårats av att de förväntade effekterna inte har varit tydliga.

Rektorns ledning och organisering av det pedagogiska arbetet

Rektorn leder och organiserar i viss mån det pedagogiska arbetet. Det finns en mötesstruktur där det finns möjlighet för olika funktioner att samverka. Karungi skola har, som tidigare nämnts, under de senaste åren haft täta rektorsbyten och nuvarande rektor har funnits vid skolan sedan augusti 2019. Förutom flera rektorsbyten har det även varit stor personalomsättning med flera obehöriga lärare. Rektorn har identifierat att det finns flera behov av förändringar inom organisationen av det pedagogiska arbetet. Exempelvis har rektorn gjort ändringar i mötesstrukturen för att elevhälsan och lärarna ska kunna samverka bättre. En annan förändring inför läsåret är att arbetsgången för extra anpassningar och särskilt stöd har tydliggjorts och elevhälsans uppdrag har förtydligats. Skolan har deltagit i många för Haparanda kommun gemensamma fortbildningsinsatser vilket har lett till att lärarna upplevt att de inte har haft tid att diskutera pedagogiska frågor med varandra.

Rektorn har identifierat lärarnas behov av att stärka det kollegiala lärandet. Ett behov av att stärka ledarskapet i klassrummet har också identifierats. Möjligheter till ett kollegialt lärande behöver enligt rektorn framförallt ges via handledning av behöriga lärare på exempelvis arbetslagsträffar och genom klassrumsobservationer. Lärarna har arbetat med ledarskap i klassrummet genom skuggning av en kollegas undervisning och efterföljande samtal med feedback. Lärarna menar att det resulterat i förbättrat klassrumsklimat och bättre struktur, rutiner och upplägg av lektioner. Tanken är bland annat att alla lektioner ska startas, genomföras och avslutas på samma sätt samt att instruktioner ska skrivas på tavlan. Överlag känner lärarna till vilka arbets- och förhållningssätt som gäller på skolan. Vid de observerade lektionerna varierade det dock huruvida de överenskomna strategierna och rutinerna för hur lektioner ska struktureras och elever bemötas följdes.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att rektorn *i flera delar* leder och styr skolans utveckling av undervisningen, men att utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn tillsammans med huvudmannen skapar förutsättningar för ett kollegialt lärande tillsammans med andra lärare i kommunen.

Av granskningen framgår att det kollegiala lärandet behöver stärkas så att stöd och handledning kan ges till obehöriga lärare. Vidare behöver skolans arbets- och förhållningssätt tydliggöras så att alla lärare följer dem.

Enligt skollagen ansvarar rektorn för att utbildningen ständigt prövas och utvärderas så att en utveckling kan ske. Av läroplanen framgår att rektorn ansvarar för att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter.

Skolinspektionen rekommenderar rektorn att, tillsammans med huvudmannen, ta reda på vilka förutsättningar som krävs för att behöriga lärare ska ha möjlighet att ge relevant stöd till obehöriga kollegor samt att därefter skapa dessa förutsättningar så att ett kollegialt lärande kan ske.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar *i låg utsträckning* elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Sammanfattande motivering

Undervisningen på Karungi skola är i begränsad omfattning varierad och strukturerad. Vidare behöver arbetet med att utforma målfokuserade lektioner förbättras. Syftet med undervisningen är heller inte tydligt för eleverna. Anpassningen av undervisningen behöver förbättras så att alla elever ges stöd och utmaningar utifrån sina olika behov och förutsättningar. Likväl kan arbetet med att höja medvetenheten om vikten av elevers motivation och lust att lära stärkas. Skolinspektionen anser att Karungi skola behöver utveckla sitt arbete med såväl individanpassning, stimulans och utmaning som att göra eleverna mer delaktiga i sitt eget lärande. Dock har Skolinspektionen valt att lyfta fram skapandet av en målfokuserad och strukturerad undervisning som utvecklingsområde då det kan vara en bra grund att bygga på inför det fortsatta utvecklingsarbetet inom övriga områden.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer, observationer och dokumentstudier.

Elevers delaktighet i sitt eget lärande och i sin undervisning

Eleverna görs i begränsad omfattning delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande. Det förekommer sällan inslag i undervisningen som leder till att eleverna reflekterar över sitt eget lärande utan delaktigheten består främst av att eleverna kan välja mellan olika aktiviteter. Lärarna menar att de försöker utgå från elevernas intressen men att läromedlen styr mer och mer i takt med att eleverna blir äldre. Lärarna exemplifierar att eleverna ibland kan få välja mellan olika aktiviteter och rösta om vilken aktivitet som de vill göra, exempelvis se en film. Under idrottslektioner kan eleverna ibland få prova att själva välja och leda aktiviteter. Vidare kan eleverna signalera om de är trötta och i behov av en paus. Eleverna berättar att de inte blir tillfrågade om hur de upplever undervisningen men att lärarna ibland frågar vad de är intresserade av. Skolan genomför visserligen en årlig elevenkät med frågor som bland annat berör undervisningen men det är oklart hur resultaten följs upp. I övrigt är det sällan eleverna får utvärdera undervisningen enligt de intervjuade eleverna och lärarna. Vid observationerna framkom inte heller några exempel på att eleverna gjordes delaktiga i planering eller utvärdering av undervisningen.

I något fall försöker läraren få eleverna att reflektera över sitt lärande genom att fråga eleverna vad de har lärt sig under lektionen. Dock är lektionen slut när frågan till eleverna ställs och eleverna svarar inte utan lämnar klassrummet för att gå på rast. Under övriga observationer berättar lärarna huvudsakligen vad eleverna ska göra, inte vad de ska lära sig eller har lärt sig. För att skapa utrymme för elevernas reflektion över sitt lärande behöver lärarna fokusera på att tydliggöra för eleverna vad de ska lära sig eller vad de har lärt sig.

Individanpassad undervisning – stimulans och utmaning

Lärarna uttrycker att de har höga förväntningar på eleverna samtidigt som det finns en tendens att hänvisa till den rådande kulturen i Karungi som inte uppmuntrar till studier. De flesta lärare arbetar på olika sätt för att stärka elevernas självförtroende och lust att lära, exempelvis genom att uppmuntra elever till att själva resonera sig fram till svar på sina egna frågor istället för att bara ge dem svaren. De flesta lärare försöker även sprida frågor till alla elever så att inte bara de elever som visar att de kan får svara. Lärarna skapar goda relationer till eleverna och ett tillåtande klimat i klassrummet. Flera lärare peppar eleverna genom att ge beröm och uppmuntrande kommentarer. Granskningen visar dock att förutsättningar att arbeta med dessa frågor och medvetenheten om vikten av detta område generellt behöver stärkas på skolan. Då det i flera intervjuer framkommer en uppfattning om att miljön i Karungi inte är

studiemotiverande finns en risk att det spiller över i vilka förväntningar som lärare, mer eller mindre medvetet, har på sina elever. Det är därför angeläget att det förs en diskussion i kollegiet kring vilka förväntningar lärare har på eleverna.

Att anpassa undervisningen för alla elever är något som behöver utvecklas i Karungi skola. Vid de flesta observerade lektioner är innehåll och arbetsuppgifter lika för alla elever och eleverna arbetar i hög grad individuellt. Det finns många elever som har behov av olika extra anpassningar, bland annat på grund av att de har ett annat modersmål än svenska. Lärarna försöker anpassa undervisningen så den passar alla med följderna att anpassningarna tenderar att bli generella och inte på individnivå. Förutom att de flesta lärare är obehöriga har skolan under en längre tid haft begränsad tillgång till specialpedagogiskt stöd. Från och med denna hösttermins start har skolan tillgång till ett elevhälsoteam där delar av teamet besöker skolan varje vecka. Lärarna har då möjlighet att få handledning i specifika elevärenden. Rektorn har tillsammans med elevhälsan och lärarna påbörjat utveckling av arbetet med extra anpassningar. Enligt rektorn och elevhälsan finns ett stort behov av handledning till lärarna för att kunna anpassa undervisningens innehåll så att alla elever stimuleras och utmanas utifrån sina behov och förutsättningar.

Aktivt lärarstöd samt varierad, målfokuserad och strukturerad undervisning

Eleverna på Karungi skola möts i begränsad omfattning av en undervisning som är målfokuserad och strukturerad. Undervisningen är till viss del varierad och leds av lärare som stödjer eleverna i deras utveckling, även om syftet med undervisningen inte är tydligt för eleverna.

Lärarna beskriver att de medvetet försöker skapa variation i undervisningen för att eleverna ska upprätthålla engagemang under lektionerna. Detta genom att använda sig av olika arbetssätt och aktivitetsbrytande inslag som exempelvis rörelsepauser. Vid de flesta observationer innefattade lektionerna olika moment och var anpassade till elevernas behov av omväxling. Eleverna berättar dock att de vanligtvis arbetar på samma sätt och att mycket av arbetet utgår från olika arbetsböcker.

Eleverna ges delvis ett aktivt lärarstöd. Såväl genomförda observationer som Skolinspektionens enkät³ indikerar att eleverna i de flesta fall får hjälp när de behöver. Lärarna går runt till eleverna när de arbetar och hjälper dem att komma igång eller att komma vidare. I några fall uppmärksammar dock inte lärarna att flera elever väntar på hjälp.

Det finns en lektionsstruktur som lärarna förväntas följa. Lektionsstrukturen innebär bland annat att läraren ska skriva upp vilka arbetsuppgifter som eleverna ska göra under lektionen. Läraren ska även ha en tydlig uppstart och ett tydligt avslut av lektionen. Skolinspektionens granskning visar att det varierar huruvida lärarna följer strukturen framförallt vid avslutande av lektionen. De flesta observerade lektioner har ett ganska abrupt slut när läraren inser att lektionen är slut eller när eleverna påtalar att tiden är ute. Inte vid någon av de observerade lektionerna avslutades lektionen genom att läraren sammanfattade den. Vid flertalet lektioner har lärarna en kort muntlig genomgång av lektionsinnehållet, inledningsvis eller en stund in i lektionen. Vidare varierar det i vilken utsträckning arbetsuppgifterna har ett logiskt flöde och bygger på varandra. Vid några lektioner är det otydligt för eleverna varför de ska göra vissa uppgifter. Det finns ingen tydlig koppling mellan uppgifterna och lärarna förklarar inte sambandet.

Lärarna berättar att de ibland visar eleverna läroplanen och kursplanerna för att de ska veta vad som förväntas av dem. Genom att lärarna oftast skriver upp på tavlan vad eleverna ska göra under lektionen är det tydligt för eleverna vad de ska göra, men det är inte tydligt varför de ska göra det. I intervju med lärarna framkommer att de ofta talar med eleverna om varför man behöver kunna saker. Däremot framkommer vare

³ Skolinspektionen genomför Skolenkäten som en del av granskningen av skolverksamheten i landet. Enkäten riktar sig till elever, föräldrar och pedagogisk personal och genomförs löpande med tvåårsfrekvens för alla skolor. För alla frågor i enkäten beräknas ett snitt för referensgruppen. Skalan är 1–10 där ett högt indexvärde indikerar en positiv uppfattning. Enkätresultaten finns på webbplatsen <http://www.skolverket.se> under fliken "Skolutveckling".

Skolinspektionens enkät för hösten 2018 till Karungi skolas elever i årskurs 5 visar ett indexvärde för variabeln Anpassning efter elevens behov på 8,4 jämfört med samtliga medverkande skolenheter årskurs 5 som visar ett indexvärde på 7,9.

sig i intervjuer eller i observationer några exempel på att lärarna presenterar uppgifter där syftet tydligt framgår.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan i *låg utsträckning* uppfyller kvalitetskriterierna inom området Undervisning.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn tillsammans med lärarna och elevhälsan ser till att undervisningens syfte och mål tydligt framgår samt att en tydlig lektionsstruktur utvecklas.

Av granskningen framgår att rektorn behöver se till att undervisningen utgår ifrån nationella mål, kursplaner och kunskapskrav samt att eleverna förstår syftet med undervisningen. Det varierar huruvida undervisningen är strukturerad och den genomförs delvis utan tydlig inledning, genomförande och uppföljande avslutning.

Det är viktigt att läraren gör en koppling till de nationella målen i läroplanen när undervisningen planeras, så att lektionens syfte relaterar till dessa mål och ingenting annat. För att göra detta med bra kvalitet behöver undervisningen utgå ifrån de övergripande målen i läroplanens kapitel 1 och 2, samt från kursplanerna i kapitel 5. I planeringen behöver läraren beakta kursplanernas samtliga delar, det vill säga såväl syfte, centralt innehåll som kunskapskraven. Det är läraren som avgör hur syftets och det centrala innehållets delar väljs ut och kombineras i ett arbetsområde i undervisningen. Dessa ämnesdidaktiska val ligger till grund för hur undervisningen genomförs, och påverkar därmed vilka kunskaper eleverna får möjlighet att utveckla.⁴ I praktiken behöver läraren konkretisera målet med lektionen för eleverna genom att tydliggöra syftet och vilka kunskaper som undervisningen är tänkt att eleven ska kunna utveckla. Detta betyder dock inte att läraren ska redovisa exakt vad som står i kursplanen och kunskapskraven, eller hänvisa eleverna till att läsa dessa texter själva. Det handlar om att läraren har en så pass tydlig idé om kopplingen att läraren på ett

⁴ William 2013; Håkansson & Sundberg 2012.

kortfattat och för eleverna lättförståeligt sätt kan förmedla vad eleverna ska lära sig under lektionen och vad de olika aktiviteterna syftar till. Med andra ord ska läraren inte enbart berätta vad eleverna ska göra under lektionen.⁵

Att undervisningen är strukturerad innebär att olika delmoment och aktiviteter på lektionerna är kopplade till varandra i ett logiskt och sammanhängande flöde, och att det är tydligt hur de olika delmomenten och aktiviteterna främjar undervisningens syfte. En viktig del i en undervisning som är väl strukturerad och organiserad är att läraren ser till att det finns en struktur på lektionerna, som innefattar introduktion, genomförande och en uppföljande avslutning.⁶ En lärares introduktion under en lektion skiljer sig givetvis beroende på om lektionen innebär en start av ett nytt område eller om lektionen befinner sig mitt i ett arbetsområde. Någon form av introduktion vid varje lektionsstart behövs dock för att tydliggöra för eleverna vad de förväntas lära sig under lektionen samt kan underlätta för dem att bli motiverade att arbeta under lektionen. På motsvarande sätt behöver varje lektion få en avslutning. Syftet med avslutningen är att läraren sammanfattar undervisningens olika delar och relaterar eller återknyter till syftet med lektionen/arbetsområdet för att innehållet ska uppfattas som meningsfullt för eleverna och för att eleverna ska vara medvetna om var de befinner sig i sitt lärande.⁷

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn tillsammans med lärarna och elevhälsan utvecklar en undervisning och struktur som utgår ifrån nationella mål samt kunskapskrav och som innefattar intresseväckande inledning och inslag, ett logiskt flöde i uppgifterna och ett sammanfattande avslut som återknyter till syftet. Arbetet med att utveckla undervisningsstrukturen bör ske tillsammans med all berörd personal, inte minst med anledning av den höga andelen obehöriga lärare som finns vid Karungi skola. Detta för att kunna delge varandra erfarenheter kring hur undervisningens syfte kan konkretiseras utifrån elevernas ålder och intressen.

⁵ William 2013; Håkansson & Sundberg 2012.

⁶ William, D. (2013) *Att följa lärande – formativ bedömning i praktiken*, Lund: Studentlitteratur; Håkansson, J. & Sundberg, H. (2012) *Utmärkt undervisning: Framgångsfaktorer i svensk och internationell forskning*, Stockholm: Natur & Kultur.

⁷ William 2013; Håkansson & Sundberg 2012.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar *i flera delar* så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Sammanfattande motivering

Karungi skolas personal jobbar aktivt för att skapa trygghet för eleverna. Skolan bedriver i viss mån även ett arbete för att undervisningen ska präglas av studiero.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer, observationer och dokumentstudier.

Arbete för att skapa trygghet

Det bedrivs ett aktivt arbete för att skapa trygghet på Karungi skola. Exempelvis har kuratorn varit i klasserna några gånger under det senaste läsåret för att bland annat prata om hur man är en bra kompis och att våga prata om hemligheter med någon. Vidare är det alltid två rastvakter ute på skolgården som bjuder in till styrda rastaktiviteter för de elever som vill delta. Överlag är Karungi skola en trygg skola, det indikerar såväl Skolinspektionens enkät⁸ som intervjuer. Elever uppger att de känner sig trygga på skolan då det är en liten skola där alla känner alla. När något händer finns det alltid vuxna att prata med och de tar alltid hand om det som händer.

Arbete för att skapa studiero

Det finns inga tydliga riktlinjer för hur lärare ska arbeta för att uppnå studiero och det varierar i vilken grad det råder studiero under lektionerna. Lärarna säger i intervjuer att studieron i klassrummet beror på elevernas dagsform. Lärarna har olika strategier

⁸ Skolinspektionens enkät för hösten 2018 till Karungi skolas elever i årskurs 5 visar ett indexvärde för variabeln Trygghet på 8,7 jämfört med samtliga medverkande skolenheter årskurs 5 som visar ett indexvärde på 8,3.

för att skapa studiero, exempelvis finns skärmar för att skärma av, hörlurar kan användas eller så kan eleven få gå till ett annat rum tillsammans med en vuxen. Enligt lärarna finns det dock ingen gemensam strategi för att skapa studiero. I de flesta observerade lektioner råder en låg grad av studiero. Det varierar huruvida eleverna kan koncentrera sig på skolarbetet då det förekommer en del prat om annat. Även när det gäller att hantera en hög ljudnivå varierar strategierna mellan lärare, i vissa fall säger lärare till eleverna men i andra fall gör lärare till synes ingenting. Rektorn och elevhälsan uppger att de har identifierat att ledarskapet i klassrummet är ett område som behöver stärkas.

I intervju med elever framkommer att det ofta är surrigt och stökigt på lektioner men att de oftast kan koncentrera sig ändå. Resultatet av Skolinspektionens enkät avseende variabeln *Studiero* visar ett liknande resultat.⁹ Enligt de intervjuade lärarna förs inte styrda diskussioner om arbetet med studiero annat än om problem med studiero uppdagas. Elevhälsan känner inte heller till att det bedrivs något medvetet sammanhållet arbete kring studiero. Både rektorn, lärarna och elevhälsan säger samtliga i intervju att studieron är ett utvecklingsområde på Karungi skola. Ett av skolans prioriterade utvecklingsområden är att främja fysisk aktivitet och att på olika sätt locka elever till rörelse. Exempelvis inleds varje skoldag med en gemensam rörelseaktivitet till musik och på en av de observerade lektionerna fick eleverna välja att genomföra en pausaktivitet, som bestod av olika rörelseövningar. Dessa inslag i verksamheten är tänkta att bidra till en högre grad av studiero och förmå elever att kunna koncentrera sig bättre på skolarbetet.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan i *flera delar* uppfyller kvalitetskriterierna inom området Trygghet och studiero, men att utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

⁹ Skolinspektionens enkät för hösten 2018 till Karungi skolas elever i årskurs 5 visar ett indexvärde för variabeln *Studiero* på 5,0 vilket är detsamma som indexvärdet för samtliga medverkande skolenheter årskurs 5.

- Att rektor tillsammans med personalen hittar och arbetar med gemensamma metoder för att skapa och upprätthålla studiero.

Av granskningen framgår att det inte finns några tydliga riktlinjer för hur lärarna ska arbeta för att uppnå studiero vilket får till följd att studieron inte alltid är tillfredsställande. Det framkommer även att det förts många informella samtal om vad studiero är och hur man uppnår den, men att man ännu inte kommit fram till ett gemensamt förhållningssätt. Att genomföra dagliga gemensamma rörelseaktiviteter kan vara ett sätt att skapa en grund för studiero. Det är dock viktigt att rektor tillsammans med lärarna också finner ytterligare strategier för att skapa studiero. Dessa strategier behöver därefter förankras hos all personal så att de också följs av alla. På så vis kan ledarskapet i klassrummet stärkas.

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Det här innebär bland annat att skolan behöver arbeta både förebyggande och främjande. Det förebyggande arbetet kan handla om bemötandefrågor men det handlar också om att förstå att genomförande och anpassningar av undervisningen påverkar vad eleverna lär sig och på vilket sätt de deltar i undervisningen. För att åstadkomma en arbetsmiljö som möjliggör för eleverna att ägna sig åt skolarbete så är det viktigt att lärarna har ett tydligt ledarskap i klassrummet samt har förmåga att skapa och upprätthålla studiero. Vidare är det viktigt att skolan som helhet har ett gemensamt förhållningssätt kring arbetet med trygghet och studiero och att det finns väl fungerande forum för lärarna att diskutera samt komma överens om gemensamma strategier och förhållningssätt.

Skolinspektionen rekommenderar att rektor tillsammans med lärarna arbetar för att hitta framgångsrika metoder för att skapa och upprätthålla studiero i klassrummet. Det handlar dels om att definiera vad studiero innebär och dels om hur det bäst uppnås och upprätthålls. Rektor behöver också se till att stöd och handledning ges i den omfattning som behövs för att all personal ska kunna omfatta och praktisera de arbets- och förhållningssätt som gäller samt följa överenskomna strategier. Som hjälp

i arbetet med att skapa studiero kan Skolverkets självskattningsverktyg ”Koll på studiero” med tillhörande stödmaterial användas.¹⁰

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20a § skollagen

9 kap. 20 och 22b §§ skolförordningen

Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i *låg utsträckning*.

Sammanfattande motivering

Överlag finns inte förutsättningar för likvärdig bedömning och betygssättning på Karungi skola då det endast finns en behörig lärare vid skolan. Rektorn behöver se till att det finns forum för samverkan med andra lärare i kommunen för att kvalitetssäkra sina bedömningar och sin betygssättning. Vidare behöver rektorn tillsammans med lärarna följa upp och analysera skillnader i bedömningar och betygssättning.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer, observationer och dokumentstudier.

Uppföljning och analys av lärarnas bedömningar och betyg

Rektorn har inte analyserat avvikelser i betygssättningen då annat arbete inom styrning och ledning prioriterats. Det finns inte heller några analyser som tidigare rektorer gjort över lärarnas bedömningar och betygssättning. Rektorn har emellertid uppmärksammat att det i flera ämnen sätts avsevärt högre betyg än i kommunen och i riket. Överlag konstaterar rektorn att det finns avvikelser i betygssättningen och förklarar dessa med att det till viss del kan bero på att det endast finns en behörig lärare vid skolan. Detta innebär att den läraren ansvarar för all formell betygssättning, även i de ämnen läraren inte är behörig i. En annan förklaring menar rektorn kan vara

¹⁰ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/koll-pa-studiero>

att skolan tidigare hade en hög andel behöriga lärare och att inflödet av elever som inte pratar svenska annat än på lektionstid har varit större under de senare åren.

Under läsåret 2019/20 kommer rektorn tillsammans med lärarna att följa upp kartläggningsmaterial i förskoleklass, bedömningsstöd i årskurs 1–3, nationella prov i årskurs 3 och 6, skriftliga omdömen samt betyg i årskurs 6.

Förutsättningar för att säkerställa likvärdig bedömning

Överlag finns inte förutsättningar för likvärdig bedömning och betygssättning på Karungi skola då det endast finns en behörig lärare vid skolan. Bedömningen sker oftast individuellt eller i form av informella samtal kring bedömning enligt de intervjuade lärarna förutom i samband med vissa nationella prov. Där sker en kommunövergripande samrättning som lärarna vid Karungi skola oftast deltar i. Rektorn har uppmärksammat ett behov bland lärarna av att prata mer om bedömning och betygssättning och menar att lärarna vid Karungi skola behöver få möjlighet att diskutera bedömning och betygssättning med behöriga ämneskollegor.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan uppfyller kvalitetskriterierna i *låg utsträckning* inom området Bedömning och betygssättning.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ser till att det finns forum för samverkan med andra lärare i kommunen för att kvalitetssäkra sin bedömning och betygssättning.

Av granskningen framgår att rektorn behöver ge lärarna möjligheter att kvalitetssäkra sina bedömningar och betygssättning. För att kunna ta ett samlat ansvar för att bedömningar och betygssättningar är korrekta och likvärdiga behöver rektorn se till att det finns forum för samverkan med andra lärare i kommunen. Att sambedömningar vid nationella prov organiseras kommunövergripande är en bra början men det är viktigt att det inte stannar vid att enbart sambedöma dem. Det är värt att påpeka att det också handlar om att skapa forum för sambedömning i samtliga ämnen och inte enbart i svenska, svenska som andraspråk, engelska och matematik.

Betygssättningen ska vara rättssäker för eleverna samt vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.¹¹ Betygssättning innebär myndighetsutövning och det betyg som en elev får kan ha avgörande betydelse för elevernas chanser till utbildning och arbete. Det är inte bara bedömning i samband med betygssättning som är viktigt. Även de bedömningar som lärarna behöver göra i icke-betygssättande årskurser behöver vara likvärdiga. Rektorn har ett ansvar för att skapa förutsättningar för lärare så att de bedömningar av elevernas kunskapsutveckling som lärare kontinuerligt gör och att de betyg som lärare sätter vid varje terminsslut är likvärdiga. Lärarna behöver ges förutsättningar att kvalitetssäkra sin bedömning och betygssättning på olika sätt och med hjälp av andra lärare, både inom och mellan skolor. Rektorn har en betydelsefull roll för att skapa dessa förutsättningar, och ibland behöver huvudmannen bistå rektorn med att organisera arbetet mellan skolenheter.¹²

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att det finns forum för samverkan för bedömning och betygssättning tillsammans med andra lärare i kommunen samt tydliggör hur Karungi skola ska arbeta med att kvalitetssäkra bedömningar. I det arbetet rekommenderas rektorn att försäkra sig om att lärarna samverkar kring bedömningsfrågor samt att olika typer av bedömningsstöd förankras hos och används av personalen. Detta, inte minst med tanke på att de flesta lärare vid skolan är obehöriga.

På Skolinspektionens vägnar

X Agnetha Burström

Beslutsfattare

Signerat av: Agnetha Burström

X Veronica Bonivart Säfström

Föredragande

Signerat av: Veronica Bonivart Säfström

I handläggningen av ärendet har även Frida Oredsson medverkat.

¹¹ Skolverkets allmänna råd (2018) *Bedömning och betygssättning*, s 6.

¹² Skolverkets allmänna råd *Betyg och betygssättning*, s.23.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 6 lektionsobservationer
- 1 gruppintervju med elever
- 1 gruppintervju med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektor leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan så att utbildningen präglas av trygghet och studiero och eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 10 oktober 2019 och den 11 oktober 2019. Besöket genomfördes av Veronica Bonivart Säfström och Agnetha Burström.

Karungi skola ligger cirka 2,5 mil norr om centrala Haparanda vid Torne älv. Vid Karungi skola bedrivs undervisning för cirka 60 elever i förskoleklass, grundskolans årkurser 1-6 samt fritidshem. I anslutning till skolan bedrivs det även förskoleverksamhet.

Skolan leds av en rektor som även är ansvarig för Sesarö skola och förskola samt Nikkala skola och förskola.